

lymam expugnare possit, verbis lenibus, ac lingua vernacula cives allicere, ac sibi reconciliare aggressus est. Senatores Hierusalem inspererunt mentem & artem Rablaci, & cum optimè scirent in Patria lingua magnam inesse vim ad captivandos animos, rogant Syrum obnixè. Loquere Syriacè n. 11. quam minus callebat populus, ut sic lingua extranea Hebraica gens animam suam à Sennacherib averteret. Sic profertur citat Thelog. Loquere Syriacè, quod scilicet, ait, periculum esset, orationis suavitate in servitium suum inducerentur.

QUESTIO XV.

Quare cum locustæ haberent coronas in capite, hic Rex abyssus, absque corona ponitur, & introducitur.

141. Hic Angelus abyssus seu diabolus, Rex dicitur, & habebant super se scilicet locustæ, regem Angelum abyssus, tamen hic Rex corona non insignitur, quod primò colligo ex text. nam ut hic dicitur Latine nomen ejus exterminator. Inde meritiò corona privatur, nam qui habet manum ad destruendum, exterminandum, ac dissipandum verè non est Rex; cujus proprium est plantare, fovere, ac edificare. Secundo, quia hic Rex abyssus, seu diabolus dominabatur, non meritis, sed tyrannide, ut dixi in expositione; & qui jus regni usurpat, non meritis, sed tyrannide, optimo jure regalibus insigniis spoliatur; cum vera Rex non sit.

142. Tertio, locustæ habebant coronas; ut dicitur hoc cap. vers. 7. Et similes videlicet locustarum, similes equis paratis in prælium. Et super capita eorum, tanquam corona similes auro. Moraliter, ac metaphoricè loquendo, bene hic Rex non habet coronam, quia cum locustæ, ac contemptibilia animalia coronis condecorantur, decus est sine corona apparere, ac prodire.

143. Quarto, hic Rex solum habebat dominium & imperium super locustas. Et habebant. Scilicet locustæ, super se regem. Non verò dominabatur leonibus, elephantibus, tygris, & tauris; & qui tantum habet jus & imperium, ut parva & contemptibilia animalia comprimat, & puniat, non verò manum extendit ad grandia, & fortia; ut ea debito supplicio afficiat, corona est dignus, & Rex nullo modo judicandus cum vires habeat, non ex sua potestate, ac dominatione, sed ex aliena tenuitate, ac imbecillitate. Quod graviter arguit D. Gregor. Nazianz. oratione 13. Extrema quippe, ait, miseria est non propriis viribus, sed aliorum imbecillitate uti, atque confidere.

144. Ait Nathan Propheta ad Davidem regem. Transiit Dominus peccatum tuum 2. Reg. 12. n. 13. Ad Saulem verò post commissum suum peccatum, ait Samuel. Abiecit te Dominus, ne sis Rex 1. Reg. 15. n. 32. Hi duo Reges peccarunt, & ambo simul pœnitentiæ signa ostenderunt: Quomodo ergo unus permanet in regno, alter mulctatur? Rex est; Præcepit Deus Saule ut pergeret & percuteret Amalec, ac universa ejus

demoliret, à minimo usque ad maximum; Saule tamen contra Dei mandatum, Regem Amalec vivum reservavit, & apprehendit Agag Regem Amalec vivum. Omne autem vulgus interfecit in ore gladii 1. Regum 15. n. 8. At verò David cum in parabola Nathan ei proposuisset quod vir potens & dives interfecerit ovem cujusdam pauperis, qui nihil præter eam habebat tamen in eum protulit mortis sententiam Vivit Dominus, quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc. Citato 2. Reg. 12. n. 5. David habet generositatem, & robur, ut magnos ac potentes, non reveretur, sed ut eos debita mortis sententia percutiat; in regno perdurabit, & præxistat; à quo tamen meritiò deturbatur Saule, qui reges & magnates immunes à morte custodit, qua parvos, & humiles percutit per bella. Eusebius Emislenus in serm. exhortat contra diversa vitia. Illud, ait, superbia genus vile, ac detestabile est contra humilem se erigere. Venit Angelus, & luctam inivit cum Jacob, cumque videret Angelus, quod eum superare non poterat, tetigit nervum femoris ejus; statimque Angelus ad eum clamat: Dimitte me, jam enim ascendit aurora. Gen 32. n. 26. Si Angelus Jacobum provocavit ad luctam, quomodo vult modo ab ea cessare? Claudicabat modo Jacob; quamdiu enim ipse integro corporis robore pollebat: cum eo luctatur Angelus; at verò modo cum ipse claudus sit, vireque corporis ejus sunt debilitatæ, finem certamini ponit Angelus, valde vilis est animus, qui bellum gerit contra eum, qui non habet vires ad ei resistendum. Citat Eusebius Emislen. Vide superbia genus, ait, infirmum deprimere, & imbecillitate naturam impellere. Cum ergo Angelus generositate polleteret coherente cum suæ naturæ nobilitate, alienum à se indicavit, certamen inire cum illo, qui vires jam amissas ac prostratas habebat.

Apoc. 9. n. 13. Et sextus Angelus tuba cecinit, & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante oculos Dei.

Num. 14. Dicentem sexto Angelo, qui habebat tubam; solve quatuor Angelos, qui alligati sunt in flumine magno Euphrate.

Num. 15. Et soluti sunt quatuor Angeli, qui parati erant in diem, & horam, & mensem & annum, ut occiderent tertiam partem hominum.

VERSIONES.

Syrus, vers. 13. Et ille sextus Angelus, claxit, & audivi vocem unam è cornibus altaris, quod coram Deo est.

Arabicus. Quod est in conspectu Dei.

Syrus n. 14. Solve quatuor illos Angelos, qui vincti sunt ad fluvium magnum Euphratem.

Oecumen. Ligati supra flumen magnum Euphratem.

Syrus n. 15. Et soluti sunt illi quatuor Angeli.

QUESTIO XVI.

Quare ex quatuor cornibus altaris audivi quod est ante oculos Dei, non proudeunt quatuor voces, sed una tantum?

Altare hoc autem est altare thymiamatis, quod Joannes vidit in celo cap. 8. n. 3, & ut Haymo, ac alii volunt, significat Ecclesiam, quæ tota est aerea charitate, pietate, ac iustitia ab hoc altari fumus compunctionis, ac orationis ascendit ad Deum; & rectè dicitur ante oculos ejus, quia superna, specialique providentia, & divino illustratur splendore, ut nunquam possit errare. Haymo. Rectè ante oculos Dei esse dicitur, quia super no respectu semper illustratur.

Tamen Ansbertus, Richard. Pannon. & alii volunt hoc altare aureum Christum Dominum representare juxta illud Hebr. ult. n. 20. Habemus altare, de quo edere potestatem non habent, qui tabernaculo deservimus. Quia per Christum, ac ex Christi meritis orationes nostræ, ac opera Deo Patri placent, ac gratissima fiunt, ex meritis Christi orationes sanctorum placent, & exaudiuntur à Deo; & rectè hoc altare dicitur aureum propter eminentiam intimæ ejus charitatis, qua dilexit nos, & propter splendorem sapientie ejus in ipso sunt absconditi omnes thesauri sapientie, & scientie. Coloss. 2. n. 3. habet tamen hoc altare quatuor cornua, quia regnum ejus, in quatuor, id est omnes mundi partes distenditur. Pannon. Cornu, ait, typus regni ejus est seu imperii; ut Daniel. 6. habetur. Dum ergo is, cui altare nostrum per quem accepta sumus Deo universa sacrificia nostra, quatuor cornua habere ascribuntur: constat procul dubio, ipsius regnum ubique diffusum esse, ut in suis ubique fidelibus regnaret.

Hoc altare aureum, scilicet Christus dicitur esse ante oculos Dei, & quid peculiare est quod de hoc altari, scilicet Christo Domino dicitur esse ante oculos Dei eum omnia sine nuda, & aperta oculis ejus, nihil enim effugit ejus conspectum; tamen notanter dicitur, quod sit ante oculos Patris, quia cum Christus sit summè dilectus maxime in eo sibi complacet. Pater Richard. Victorinus. Apud dicitur, ait, ante oculos Domini, quia Pater in filio complacet sibi juxta illud Matth. 17. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Hoc altare scilicet Christus Dominus rectè dicitur ante oculos Dei esse, quia Patri gratissimus est, & semper ei assistit pro nobis interpellans.

Quæstio tamen principaliter inquit, cur à quatuor cornibus altaris audiret una vox; nam sive hoc altare denotet Ecclesiam, sive Christum D. quia in ipso, & per ipsum offerimus quicquid Deo Patri gratum est: At quænam sunt cornua hujus altaris? Quatuor nempe Evangelia omnèque Apostolici Prædicatores quaternario numero designati: Ita communiter Auctores hoc loco. Si ergo quatuor sunt cornua hujus altaris, cur ab illis non quatuor voces proudeunt, sed una tantum vox sonat, ut unitas ac concordia Evangeliorum, ac Prædicatorum sanctorum denotetur, qui quamvis multi sint; tamen omnes una voce ab ore prædicant, ac testificantur Christum

EXPOSITIO VII.

146. Sextus Angelus, qui ut multi volunt, denotat, sextum ordinem Prædicatorum, pro tempore Antichristi, proindeque bonus Angelus quemadmodum ipsum cœlum à similitudine templi, quod erat in Hierusalem vocavit nosse Joannes templum, cap. 7. n. 15. Ita & nunc à similitudine altaris thymiamatis, quod erat aureum ante sancta sanctorum, vocat nunc locum illum ante conspectum Dei, in quo orationes offeruntur, Altare aureum, cap. 8. num. 3. Et cum altare aureum thymiamatis quatuor cornibus constaret, ita huic altari aureo quatuor assignantur. Inde ergo visa est prodire hæc vox, quasi esset vox orationum sanctorum quiescentium; hæc vox quæ fuit Dei Patris vel Christi ad preces ac instantias sanctorum martyrum quiescentium sub altari. Cap. 6. n. 10. ac postulantium impios puniri per sextam hanc plagam.

147. Dicentem sexto Angelo, qui habebat tubam, solve quatuor Angelos. Imperatoria voce jubentur solvi quatuor illi mali Angeli qui ligati erant divina vireute, qui quasi Archidæmones pro Lucifero præfunt quatuor orbis partibus; ligati autem sunt à tempore Passionis Christi, ne tantum hominibus noceant, ac antea, & ut ipsi volunt, & possunt, licet isti principales dæmones sint ligati, tamen ubique suos habent emissarios, qui homines persequuntur, ac tentant. In flumine magno Euphrate. Et in hoc fluvio potius, quàm in alio dicuntur alligati; Andreas Cesar. quia prope eum nasciturus, ac exortus est Antichristus; vel quia Euphrates Babylonem alluit; Babylon autem typus est regni diaboli, ac reproborum totiusque confusione peccatorum.

Et soluti sunt quatuor Angeli: more Prophetico ponitur hic præteritum pro futuro; scilicet tempore Antichristi, de quo hic agitur, propter rei certitudinem, & solvuntur ut impiis noceant. Qui parati erant in diem, mensem, & annum, id est omni tempore, hora, occasione, ex permissioe Divina destinata. Ut occiderent tertiam partem hominum. Eorum scilicet qui non sunt signati ab Angelo, sicut in quinto Angelo vidimus hoc cap. 8. num. 5. ut occidant; tam animà prævis doctrinis, & illicitis desideriis ad noxia persequendo quàm in corpore multis terroribus, ac persecutionibus. Hoc malum sibi comparat iniquos, ut tam corpore, quàm anima multa detrimenta patiantur.

148. Quatuor archidæmones.

149. Tamen Ansbertus, Richard. Pannon. & alii volunt hoc altare aureum Christum Dominum representare juxta illud Hebr. ult. n. 20. Habemus altare, de quo edere potestatem non habent, qui tabernaculo deservimus. Quia per Christum, ac ex Christi meritis orationes nostræ, ac opera Deo Patri placent, ac gratissima fiunt, ex meritis Christi orationes sanctorum placent, & exaudiuntur à Deo; & rectè hoc altare dicitur aureum propter eminentiam intimæ ejus charitatis, qua dilexit nos, & propter splendorem sapientie ejus in ipso sunt absconditi omnes thesauri sapientie, & scientie. Coloss. 2. n. 3. habet tamen hoc altare quatuor cornua, quia regnum ejus, in quatuor, id est omnes mundi partes distenditur. Pannon. Cornu, ait, typus regni ejus est seu imperii; ut Daniel. 6. habetur. Dum ergo is, cui altare nostrum per quem accepta sumus Deo universa sacrificia nostra, quatuor cornua habere ascribuntur: constat procul dubio, ipsius regnum ubique diffusum esse, ut in suis ubique fidelibus regnaret.

Hoc altare aureum, scilicet Christus dicitur esse ante oculos Dei, & quid peculiare est quod de hoc altari, scilicet Christo Domino dicitur esse ante oculos Dei eum omnia sine nuda, & aperta oculis ejus, nihil enim effugit ejus conspectum; tamen notanter dicitur, quod sit ante oculos Patris, quia cum Christus sit summè dilectus maxime in eo sibi complacet. Pater Richard. Victorinus. Apud dicitur, ait, ante oculos Domini, quia Pater in filio complacet sibi juxta illud Matth. 17. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Hoc altare scilicet Christus Dominus rectè dicitur ante oculos Dei esse, quia Patri gratissimus est, & semper ei assistit pro nobis interpellans.

Quæstio tamen principaliter inquit, cur à quatuor cornibus altaris audiret una vox; nam sive hoc altare denotet Ecclesiam, sive Christum D. quia in ipso, & per ipsum offerimus quicquid Deo Patri gratum est: At quænam sunt cornua hujus altaris? Quatuor nempe Evangelia omnèque Apostolici Prædicatores quaternario numero designati: Ita communiter Auctores hoc loco. Si ergo quatuor sunt cornua hujus altaris, cur ab illis non quatuor voces proudeunt, sed una tantum vox sonat, ut unitas ac concordia Evangeliorum, ac Prædicatorum sanctorum denotetur, qui quamvis multi sint; tamen omnes una voce ab ore prædicant, ac testificantur Christum

Richard.

Christum Dominum Richardus Victorin. Audi vocem unam, id est universalem doctrinam concordiam, ex quatuor cornibus altaris aurei, id est ex omnibus Prædicatoribus Christi, qui eum sublevant, & deferunt, quatuor Evangelia prædicando per quatuor partes mundi.

153.

Cant. 4. Septuag. Variab. Arabicus D. Anb.

Ad dilectam suam clamat Divinus Sponsus. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa: vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum. Cant. 4. n. 9. Seu ut pro vulnerasti, legunt Septuaginta exordisti nos. Variab. Absolvisti mihi cor. Arabicus inflammasti corda nostra; seu D. Ambros. Corde nos cepisti. Oculi sponsæ duo sunt, quomodo ergo non ait. In duobus oculis tuis, sed in uno tantum oculorum vulnerasti, exordisti, abstulisti cor meum. Juxta Cassiodorum, Bedam, Anselmum, & alios per oculos intelliguntur Doctores, ac magistri, qui tanquam oculi illuminant, dirigunt, ac deducunt in viam: dicitur ergo in uno oculorum tuorum, in quo denotatur, ut inquit citati Auctores, unitas Doctorum, quia quando ipsi sunt uniti in uno spiritu, ac luce doctrinæ, tunc vulnerant, influmant, ac velut auferunt cor sponsæ, Beda.

Cassiod. Gregor. Carpath. Anselm. In Prædicatoribus Evangelicis idem spiritus.

Beda.

In oculis, ait, eos qui spiritualia videre, ac demonstrare solent, Doctores intelligit: In uno vero oculorum, unitas commendatur Doctorum, sive scientia quam docent.

154.

3. Reg. 1.

Cum edificaretur templum Salomonis. Præcepit Rex, ut tollerent lapides grandes, lapides preciosos in fundamentum templi. 3. Reg. 5. n. 16. Pro templi Salomonis fundamento multi constituantur lapides grandes & pretiosi, ac verò pro fundamento Apostolico, ac Ecclesiæ Christianæ, de qua scribit Paul. ad Ephes. 2. n. 20. Superadificati super fundamentum Apostolorum ipso summo angulari lapide Christo Jesu, in quo omnis edificatio constructa crescit. Unus est tantum lapis angularis, pro fundamento ipso summo angulari lapide. In templo materiali multi sunt lapides: At in templo spirituali, nisi multæ sint perioræ, Apostoli, & Doctores, tamen in uno spiritu, ac una doctrina, & in uno Christo Jesu omnes inveniuntur, ut edificatio constructa crescat in cælis D. Zeno l. 2. ser. 24. In totius fabricæ fundamentis, ait, non sicut in Judæa templorum, sed magis, præclarus, pretiosus, ac speciosus unus est lapis. Unde sup. a. c. 8. q. 10. n. 107. 108. & 109.

Omnes Doctores in uno Christo ununtur.

D. Zeno.

QUÆSTIO XVII.

Quinam sunt hi quatuor Angeli alligati in flumine Euphrate?

155. Alcazar.

ALCAZAR persistens in sua sententia secundum hoc v. sextamque hanc plagam interpretatur contra Judæos Christum respuentes; nam post iras, odia, & furiores, quibus Judæi addicti fuerunt, quæ significantur per locustas, sequuntur hæc; Atque Alcazar, Angeli qui solvuntur, sunt scilicet Amor proprius, cupiditas divitiarum, inanis hominum existimatio, & proprium judicium. Hi quatuor amatores alligantur in fluvio Euphrate præterlabente Babyloniam civitatem, utique deperditam in cujus profluvio amatores

hujus sæculi deliciantur. At hæc sententia licet sit symbolica & ad oculos, non tamen est literalis, nec bene accommodari possunt quæ hic dicuntur; & dicitur in text. quod primum v. abiit, & furiores, iræ, & odia maxime per hujusmodi amores excitantur, quæ sub primo v. continentur.

Secundò, Aureolus, Lyranus, Sanct. Anton. 1. p. Chron. T. 6. cap. 1. §. Qui omnes hoc sacramentum ænigma transferunt, ad quartum schisma generale Ecclesiæ, quod conigit sub anno Christi 498. inter Symmachum Papam & Laurentium Antipapam; & Anastasium Imperatorem infectum hæresi Eutyhetis; & Theodoricum regem Italiæ Arrianum; hõsque ligatos fuisse in magno flumine Euphrate, id est Imperio Romano, quoniam Euphrates quartus fluvius est Gen. 2. sicut Imperium Romanum, quarta fuit Monarchia, soluti sunt ergo illi ut Ecclesiæ perturbarent; Symmachus quidem & Laurentius summo Pontificatu contententes, Anastas. verò, & Theodoricus, pro sua quique secta, & hæresi repugnantes.

At hæc sententia merito communiter rejicitur, multa enim falsa involvit; Quia illi quatuor Angeli ligati in Euphrate, sunt mali Angeli, ut statim dicam: Symmachus autem fuit optimis, & suavissimis moribus præditus, ab omni ambitione, & crudelitate alienus, ut pote sanctorum Catalogo a scriptis: Proinde non arroganter, ac ambiciose ut Laurentius Pontificatu ambiebat, sed multa cum modestia pro veritate suæ electionis sanctissime depugnabat.

Tertiò, aliqui apud Andræam, & Arctam asserunt hos quatuor Angelos esse bonos; scilicet Michaëlem; Gabrielem; Urielem, cujus fit mentio Esdr. 4. c. 4. n. 1. & c. 5. n. 10. At Angeli boni nunquam ligantur, cum Dei nutui semper sint obedientes.

Quartò, Aretas, Andræas Cæsariensis, Rupertus, Beda, Richardus, Viegas referunt hæc ad ultima mundi tempora, dicuntque quod hic Angelus sexus, si præcipuus, aliquis Dæmon, qui quatuor Angelos, id est omnes Dæmones ligatos in Euphrate Babylonis, id est in congregatione impiorum solvet, qui Ecclesiæ in fine mundi omnibus modis impugnabunt: At hæc sententia repugnat cum ipso textu; nam cap. 8. num. 2. ait Joannes, quod vidit septem Angelos stantes in conspectu Dei, quibus datae sunt septem tubæ, equorum numero erat hic sextus Angelus, qui cum staret in conspectu Dei boni erant Angeli, ut latè probavi ibidem quæst. 3.

Quintò, Ribeira; Cornè à Lapide, Menoch. & alii accipiunt verba sacra ad litteram, ut sonant ac proinde quod prodiit exercitus hominum militum, ac equorum, ut describitur in text. sed contra ubinam gentium, sunt equi, quorum capita sunt tanquam capita leonum & de ore ipsorum procedant ignis, fumus, & Sulphur? & quorum candæ sunt similes serpentibus Deinde vers. 16. introducitur exercitus ducentorum millionum equitum constans, ut dicam expositione sequenti: Ubinam sunt tot equi? Ubi annonæ pro tot vitiis, ac equis? In qua mundi provincia consistet talis exercitus? Pro magno prodigio scribitur, quod Xerxes habuerit exercitum unius millionis, & Cæsar qui totum Romanum Imperium

Impugnatur.

156. Aureolus, Lyran. S. Anton.

157.

Impugna.

158. Aretas, Andræas, 4. Esdr. 4.

159. Aretas, Andr. Rupert. Beda, Richard. Viegas.

Impugna.

160. Ribeira, Cornè à L. Menoch. Impugna.

161. Supponen. Cap. 8.

162. Vera sententia.

163. Matth. 24.

164. Solvuntur quatuor Angeli pro diversitate regnorum.

165. Disjunctivè explicatur.

Imperium vi obtinuit, ne centum ferè millia equitum simul unquam sub signis habuit; quis ergo exercitus ducentorum millionum equitum congregabit? ergo hæc expositio nullo modo est ad litteram.

Ut explicem meam sententiam adverte quod Aquila magna ut vidimus cap. 8. num. 13. Voce magna clamavit tria v. id est tres plagas magnas; quinto Angelo canente factum est primum v. & plaga magna illata in Ecclesiam, per multas & varias hæreses, ac hæreticos errores, unde v. unum abiit, & ecce veniunt adhuc duo v. post eum. Apoc. 9. num. 12.

Sexto ergo Angelo canente Secundum v. secunda plaga ac calamitas advenit, de qua in præsentia, quæ licet ad Antichristi extendatur tempora, ut patet ex c. 11. & tunc soluti quatuor Angeli maxinè pugnabunt contra Ecclesiam: Tamen hæc plaga non solum comprehendit ipsum tempus Antichristi, sed etiam multa damna, quæ ante adventum Antichristi irruent in Ecclesiam; nam ut dicitur Matt. 24. n. 6. Erunt prælia, & surget gens in gentem, & regnum in regnum, & erunt pestilentia, & fames, & erroresque de celo, quæ ab his quatuor Angelis solutis excitabuntur, sicut & Mahometana secta; quæ magnam bellum contra Ecclesiam excitavit, & multas animas diripuit; sic hæreses in hac sacra revelatione proponuntur, sic etiam illa pestifera secta Mahometana; ac proinde sub hoc secundo v. veniunt intelligendæ plagæ, & calamitates, quæ post hæreses usque ad tempus Antichristi sunt in Ecclesia.

Quatuor hi Angeli alligati tempore Antichristi solvuntur, pro toto orbe, ut pro toto illo pugnent contra Ecclesiam: Antecedenter verò solvuntur; pro aliqua orbis parte, ut pro Africa, vel Asia, in quibus impurissima Mahometana secta dominatur, vel pro aliquo regno vel Provincia ut pro Ægypto, quæ à fide Catholica est prolapsa, & in Mahometanos errores demersa.

Sicut illud quod dicitur vers. 15. Qui parati erant in horam & diem, mensem, & annum; ita explicari potest, qui parati erant, vel in horam, vel in diem, vel in mensem, vel in annum, juxta divinam dispositionem; ita & interpretari potest; quod solvuntur, pro hac vel illa Provincia juxta Dei ordinationem, licet in fine mundi tempore Antichristi pro toto orbe sint solvendi.

Sed Deus bone! cujus natura est infinita bonitas, cur permittit Dæmones hostes infensissimos humani generis, ut à vinculis solvantur? Nonne variis criminibus irretitos suis questionibus tenebunt homines? Cur ergo pessimos spiritus inferni carceribus perpetuo non detinet? Cur ergo eos à vinculis absolutos per mundum vagari concedit? Hæc ex alto consilio à Deo permittuntur in bonum justorum, & in malum iniquorum; quia si bonus tentatione proficit, malus tentatione dejicitur, quod sub figura præstiterunt aquæ maris rubri; ingredientes Ægyptios operuerunt, ac concluserunt ut submersi perirent; Israëlitis verò paravit viam, ac fuerunt fortissimi muri & clarissimi itineris indices ad pergendum in terram promissionis, Exod. 14. numero 24. Reversa aqua operuerunt currus, & equites cuncti exercitus Pharaonis: nec unus quidem superavit ex eis; Filius Israël autem perrexit super mare siccum.

Hancque differentiam tentationis inter justos, & reprobos agnovit Divus Chryostomus homil. 32. in Matth. Sicut ergo, ait, omnis tentatio fidelis quidem æstificat magis, infideles destruit amplius: sic & omnis increpacio discipline, religiosum hominem meliorem facit; irreligiosum autem, & malum conturbat, & ad dexterius ire compellit.

Quod optimè explicat Tertullian. lib. de fuga in persecutione. Hoc nomen, ait, iudicium, est persecutio, per quam quis aut probatus, aut reprobus judicatur. Hæc palla illa, quæ & nunc dominicam aream purgat, confusum fidelium acervum eventilans & discernens frumentum martyrum, & paleas negatorum. Hæc etiam scala, quas somniat Jacob, aliis ascensum in superiora, aliis descensum ad inferiora demonstrans. Pulchris exemplis ventilabri, & scalæ Jacob rem tentationis demonstrat Ventilabrum agit in ærem scenum & triticum, hoc tamen discrimine, ut scenum tradat igni, triticum reserret in horreum: Similiter scala quibusdam inservit ad ascensum, aliis verò ad descensum, sic & tentatio quosdam salutem, alios verò ruinam, & fornacem remittit.

Ad hoc spectat Nahum, dum calamitas Ninivitis denunciatur accingitur, sic incipit cap. 1. n. Onus Ninive liber visionis Nahum, quomodo patitur, quod idem liber sit onus, & visio, nam onus dicit gravamen, & molestiam; visio verò prophetalis, consolationem ac recreationem; nam liber ille malis est gravamen, & onus; justis verò confortans, ac recreans est Rupert. ibidem. Profecto, ait, prophetia hæc, aliis onus est damnationis, aliis verò liber est consolatoria visionis.

QUÆSTIO XVIII.

Quomodo Angeli, cum spiritus sint, alligari dicuntur.

Alligari dicuntur Angeli, non boni, cum semper sint obedientes Dei nutui, sed mali seu Dæmones, ut patet ex hoc loco; & infra Apoc. 20. n. 1. Ubi dicitur Saranas, serpens antiquus ligatus per mille annos. Et Tobie 8. n. 3. Raphael Angelus apprehendit dæmonium, & religavit illud in deserto superioris Ægypti. Quomodo autem hujusmodi religatio fiat, inquit præsens quæst.

Et ad resolutionem quæst. suppono, Primò D. Thom. 1. p. q. 109. art. 4. quod Angeli etiam infimi ordinis dominantur Dæmonibus, quia cum totius Prælationis ordo primò, & originaliter sit in Deo, & à creaturis participatur secundum id, quod Deo maxime approximantur; boni autem Angeli perfecta charitate, ac gloria Deo intimè ununtur, à quo mali ob culpam defecerunt. Ex quo apertum fit bonos Angelos malis præesse in omnibus; si ergo Dæmones ex propria malitia, alicui nocere intendunt, possunt boni Angeli, pro ut eis placuerit cohibere, quod si non faciunt, ordinationi divinæ, & non ipsorum impotentia tribuendum est.

Suppono, secundò, de quo latè agit Thomas Cantapratensis l. 2. Apum, cap. 57. Dæmones in hoc mundo commorari, quod multis exemplis

D. Chry.

166. Tertull. Genes. 3.

167. Ex tentatione uni salus, alteri perditio.

168. Nahum 1. Idem liber onus & visio.

Rupert.

169. 1

D. Thom.

Angeli inferioris ordinis dæmonibus dominantur.

170. Cantap. Dæmones variis in locis in hoc mundo.